

avgust

2/2012

številka / leto

čabč
fghde
ijkl
mnop
rstu
švzž

medobčinska
splošna
knjižnica žalec

Savinjčani beremo

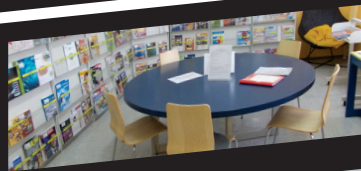
Od spogledovanja k odnosu do branja

čabč
fghde
ijkl
mnop
rstu
švzž

Kdor ima velik besedni zaklad, lahko z malo besedami pove veliko. Prave kombinacije črk in besed nas delajo drugačne, izjemne. Tako kot kultura. Veliko jih je in več jih premoremo, bolj smo izjemni. Kultura ne more biti ovira, je lahko le priložnost, da razumemo in vemo več. Da postanemo strpni v sobivanju in bogati zaradi razumevanja, dojemanja in sprejemanja različnosti.

Elektronske
knjige
str 4

Čitalnica, kjer besede
sedijo v naročju bralca
str 7

Na izlet po znanje
za zdravje
str 7

Ustvarjamo biograski
leksikon str 4

Goskošnjak str 6

č abcde
fghijkl
m n
o p r
š t u v z

Savinjčani beremo

Izdala: Medobčinska splošna knjižnica Žalec, zanjo Jolanda Železnik

L. II, št. 2, avgust 2012

Uredništvo: Jolanda Železnik, Irena Štusej, Irena Verbič, Andreja Hutinski

Lektorirala: Irena Štusej

Oblikoval: Vasja Grabner

Tisk: SVB d.o.o., Velenje

Število izvodov: 1000

Uvodnik

Jolanda Železnik

Misli nekega poletnega jutra

Jasno in sončno jutro obeta vroč poletni dan. Promet na poti v službo je redkejši, zato so morda bolj opazne lepote, ki spokojno jutro naredijo še lepše. Vožnja je umirjena in počasna. Med potjo si znanci namenimo nasmeh, si pomahamo in nadaljujemo vsak po svoje. Ravno prav vsega za razmišljanje: zakaj nekoga tako radi srečamo, drugega pa morda malo manj, zakaj si nekateri nikoli na nadenejo nasmeha, zakaj niso prijazni, zakaj nikoli ne pohvalijo, zakaj vedno samo kritizirajo, zakaj iščejo le napake, zakaj ...

Zakaj nekateri ne odgovarjajo na telefonske klice, zakaj ne odgovarjajo na elektronsko pošto, ki je danes temelj komuniciranja, zakaj ne poslušajo, zakaj nikoli ne priznajo, da je nekaj res dobro, zakaj ne prenesejo različnih mnenj?

Zakaj smo si znanci tujci in zakaj smo z nekaterimi tujci znanci?

Zakaj igramo več vlog – tudi tiste, ki nam sploh ne pristojijo in smo v njih celo smešni? Gre za pomanjkanje pravil lepega vedenja ali za principe? Morda za škodoželjnost? Morda za nepremišljenost ali nevednost?

Koliko »zakajev«? Kje so odgovori? So sploh kje napisani?

Kako rada imam nekatere naše bralce in obiskovalce, ki v knjižnico prinašajo toliko dobre volje in pozitivne energije, ki iskreno pohvalijo, kadar si pohvalo zaslužimo. Z nami mimogrede poklepetajo in ko odidejo, za njimi ostaja sled. Sled, na katero si želimo, da bi stopilo čim več ljudi, da bi se jih kot čudežni prah oprijelo vse dobro. Predvsem pa si želimo, da se čim prej vrnejo.

Vesela sem vseh, ki me »pocukate« za rokav, mi pomahate in mi podarite nasmeh. Morda vas kdaj opazim prepozno (prepogosto imam očala le v torbici), vendar sem zaradi vas še dolgo srečna.

Avtor knjige Učbenik življenja Martin Kojc je bil prepričan, da človeka doleti sreča šele tedaj, ko je ne pričakuje in ne zahteva - če je človek preprost in nezahteven, se mu mnogokrat uresniči tisto, česar ni pričakoval. Mar ni to tako zelo preprosto?

Po njegovem so človekove misli zelo pomembne, zato naj bodo pozitivne; misli so ogromna ustvarjalna sila in njihova moč je neslutena, zato jih je treba uporabljati. So torej odgovori na vse zakaj-e v naših glavah?

Pravijo, da se nam obetajo težji časi. Morda je še čas, da spoznamo, da nam bo lažje, če bomo nadaljevali z dobro voljo, nasmehom, če se bomo spoštovali, če bomo strpni sopotniki, dokler bomo sobivali na tem planetu in ne bomo mislili le nase, temveč tudi na naše otroke in vnuke ...

... Pot v službo je končana in s tem razmišljanje v poletnem jutru.

Spoštovane bralke, dragi bralci, poletje, ki je bilo tu pa tam malce muhasto, se izteka. Upam, da ste ga preživeli lepo. Naj bo tudi jesen lepa, razkošna in radodarna.

Jolanda Železnik

Novima knjižnicama na pot

Spoštovane Polzeljanke in Preboldčanke,
cenjeni Polzeljani in Preboldčani,

knjižnica na Polzeli je bila stara eno leto, preboldska bo kmalu. To je sicer kratka doba, vendar dovolj dolga, da uredimo misli in občutke. Rada bi vas nagovorila v nekaj stavkih, seveda na temo knjižnice in branja. Misli spodrivajo druga drugo, ko se prerivajo v ospredje. Zmagala je tale: V knjigah piše vse. No, skoraj vse. Tudi odlomek, ki sem ga izbrala, je iz knjige. Zapisal ga je Alberto Manguel v knjigi Knjižnica ponoči:

»Naše knjige bodo pričale za nas ali proti nam, v naših knjigah se zrcali, kdo smo zdaj in kdo smo bili nekoč, naše knjige vsebujejo vse liste iz knjige življenja, kar nam jih je bilo dodeljenih. Po knjigah, ki jih imenujemo »naše«, bomo sojeni.«

In še:

»Morda knjige res ne spremenijo našega trpljenja, morda nas ne obvarujejo pred zlom, morda nam ne povejo, kaj je dobro, kaj lepo, in zanesljivo nas ne bodo zaščitile pred skupno usodo – grobom. Vendar nam nudijo nešteto možnosti: možnosti, da se spremenimo, da doživimo razsvetljenje.«

Manguel je izjavil tudi tole: »Branje ti omogoči, da ohraniš nekaj normalnosti, omogoči ti, da v tem svetu ne znoriš. Hudo mi je, da mnogi te možnosti ne izkoristijo, zlasti ker je tako poceni, tako lahko dosegljiva, ker ne terja elektrike, ne terja veliko denarja ...« (Manguel v intervjuju z Andražem Gombačem)

Vesela sem, spoštovane in spoštovani, ker ste na Polzeli in v Preboldu odlični bralci. Številke, ki jih zbiramo in seštevamo, ko pripravljamo letno poročilo, so nam in vam v ponos.

V Občinski knjižnici Polzela se je število aktivnih članov (glede na leto 2010) po-

večalo kar za 48%, v Preboldu pa za 20%. Izposoja je bila na Polzeli večja za 25%, v Preboldu za 22%, obisk pa na Polzeli kar za 30%, v Preboldu za 24%. Lani se je na Polzeli na novo vpisalo 191 članov, leto prej 96, v Preboldu pa 168, leto prej 90. Odlično ste sprejeli prireditve, ki vam jih ponujamo. Na njih smo na Polzeli zabeležili 1983 obiskovalcev, kar je 200 več kot v letu 2010, v Preboldu pa kar 2334 obiskovalcev, kar je 287 več kot v letu 2010.

Zakaj ponujam te številke? Ker dokazujejo, da ste novi knjižnici želeli in potrebovali. Vsekakor pa ste ju zaslužili.

Upam, da bomo kljub viharjem s skupnimi močmi uspeli obdržati in nadgrajevati začeto. Mi ponujamo naše znanje in čas, občini bosta zagotovo (tako kot doslej) podprli naše strokovne predloge in ideje, od vas pa pričakujem, da boste knjižnico radi in pogosto obiskovali.

Knjiga ima na Polzeli in v Preboldu posebno mesto, ki ga želimo s spoštovanjem ohranjati. Želim, da knjižnici dolgo služita svojemu namenu.

In ne pozabimo: knjige so kot metuljeva krila – če z njimi ne ravnamo z občutkom, lahko ostanemo brez njih. Tega pa si ne želimo. Le knjiga s slovensko besedo, ki bo del slovenske kulture, bo poskrbela, da Slovenci ne bomo zbrisani z obličja tega sveta.

Veliko bralnih užitkov in dobrega počutja v vaših knjižnicah vam želim.

Posebna zahvala županu Občine Prebold in njegovim sodelavcem, ker so nam zapali pripravo otvoritvene slovesnosti in ker so nas vključili med gostitelje predsednika republike dr. Danila Türka. V veselje nam je bilo sodelovati z vami.

KNJIŽNIČARJI PRIPOROČAMO:

Glattauer, Daniel:

Proti severnemu vetru in njeno nadaljevanje Vsakih sedem valov

Babič, Matjaž:

Po poteh skrivnosti

Gržan, Karel:

Za dobro doto

Marinoff, Lou:

Raje Platona kot pomirjevala

Kamen na cesti

Diogenes je nekega dne stal ob cesti in se smejal kot nor.

»Čemu se smeješ?« je vprašal mimoidoči.

»Ali vidiš tisti kamen sredi ceste? Odkar sem to jutro prišel sem, se je deset ljudi spotaknilo obenj in ga preklinjalo. Toda niti eden se ni potrudil in ga odstranil, da bi se drugi ne spotikali več.«

iz knjige De Mello,
Anthony: Žabja molitev

Karmen
Jezernik

Ustvarjamo biografski leksikon

Biografski leksikon je leksikon o pomembnih osebnostih, ki so oblikovale kulturo in zgodovino nekega naroda. Slovenski biografski leksikon (SLB) nudi biografski prikaz tako Slovencev kakor oseb drugega rodu, rojenih na slovenskem ozemlju ali kako drugače povezanih s Slovenijo.

SBL je še vedno glavno slovensko biografsko referenčno delo. Izhajati je začel leta 1925 pod okriljem Zadrufne gospodarske banke. Prvi urednik je bil Izidor Cankar. Po vojni je postala odgovorna za izhajanje leksikona Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU). Izšlo je 15 zvezkov in imensko kazalo v 16. zvezku. Urednik zadnjih zvezkov je bil Jože Munda, vsi zvezki pa so izšli do leta 1991. Knjižnica SAZU je leta 2009 izdala elektronsko, javno dostopno spletno izdajo SBL.

V zadnjem času pa se vse bolj pojavljajo pokrajinsko usmerjeni biografski leksikoni v elektronski obliki. Pomembni so predvsem zaradi osebnosti, ki so (bile) rojene v določenem lokalnem okolju, (so) tukaj (živele) živijo in/ali so se šolele, predvsem pa so s svojim delom zaznamovale razvoj pokrajine v zgodovini in sedanjosti. To so pisatelji, pesniki, literarni ter umetnostni zgodovinarji in kritiki, novinarji, slikarji, glasbeniki, arhitekti, duhovniki, znanstveniki, raziskovalci, profesorji, gospodarstveniki, politiki, športniki ...

Takšni leksikoni so npr. Gorenjci.si, Notranjci.si, Pomurci.si, itd. V želji, da bi na takšen način povezali tudi vse Savinjskane, Zasavce, Kozjance, skratka vso celjsko območje, smo se vse splošne knjižnice, ki spadamo v celjsko regijo, dogovorile o izgradnji spletnega biografskega leksikona, ki bi pokrival celotno celjsko območje.

Spletni vzajemni biografski leksikon celjskega območja bo nastajal sproti in se bo dopolnjeval s podatki o znanih osebnostih celjske regije iz zgodovine in sedanjosti vsak dan, tako da njegova vsebina nikoli ne bo dokončna.

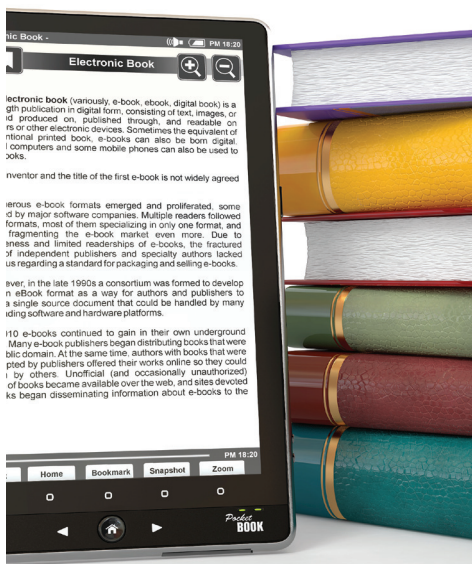
Naša knjižnica bo prispevala gesla Spodnjiesavinčanov in Spodnjiesavinčank. Na tem mestu pa vas prosimo še za vaše predloge za uvrstitev novih osebnosti v leksikon. Pošljite jih lahko na naslov karmen@zal.sik.si.

Bojan Uranjek

Elektronske knjige (E-knjige)

Elektronsko knjigo splošno označujemo kot publikacijo, izdano v digitalni obliki, seveda pa zaradi fleksibilnosti digitalnih vsebin ni popolnoma jasno, kako naj jo

najtančneje opredelimo. Dejstvo je, da je knjiga ponovno z »velikim pokom« menjala format. Predvsem tu govorimo o formatu zapisa, klinopis-papirus-papir- -digitalna vsebina. Elektronsko knjigo kot tako poznamo že kar več kot desetletje, saj so se prve začele pojavljati kot ekonomski ukrep (razna navodila za uporabo, priročniki programske opreme ipd). Večji razcvet pa je doživela zadnjih pet let, kjer statistično vsako leto preseneča z višjim odstotkom prodaje. Seveda tu govorimo o prodaji elektronskih knjig v tujini, saj je slovenski trg z elektronskimi knjigami šele v »povojih«. Med prvimi v Sloveniji je svojo ponudbo z elektronskimi knjigami dopolnila knjigar na Ruslica, kasneje pa so ji sledile še ostale z nekaj manjšo ponudbo. Ampak tudi tu se zadnje leto nezadržno premika, saj so skoraj vse založbe začele intenzivno pripravljati elektronske izdaje svojih knjig. Tako bo še to leto zaživelo nekaj e-knjigarn, katere bodo ponujale slovensko kot tudi tujo literaturo. Večji slovenski založniki pa bodo raje posegali po tujih, že uveljavljenih spletnih knjigarnah (Amazon, Kobo ...), ki imajo bolj razvita orodja in koncept spletnih knjigarn. Skratka, elektronska knjiga je tu, na trgu pa nekaj »zmešnjave«.

Najbrž ste že slišali za Kindle, Kobo, AZW, Epub, Pdf, Mobi ...? Gre za bralnike elektronskih knjig in formate zapisa knjig, no predvsem sem tu mislil na »zmešnjavo«, katera nastopi pri elektronskih knjigah. Obstaja mnogo formatov, ki se uporabljajo za zapis knjig v elektronski obliki, kot tudi bralnikov, ki so sposobni te formate predvajati. Veliko naprav lahko uporabimo za branje elektronskih knjig, to je lahko osebni računalnik, prenosni računalnik, tablični računalnik, mobilni telefon ali posebej za e-knjigo prilagojen e-bralnik. Nekako najbolj univerzalen je osebni (prenosni, tablični) računalnik, saj lahko s prosto dostopno programsko opremo preberemo skoraj vsak format elektronske knjige. Seveda pa so najbolj »IN« e-bralniki, ki so namensko prilagojeni elektronski knjigi. Tu obstaja nekaj medsebojnih nekompatibilnosti pri branju formatov knjig, saj vam Kindle prikaže le »Amazonove knjige«, ki pa jih bralnik Kobo ne zna prebrati ... Obstaja pa tudi precej »odprtih« formatov, ki v končnem seštevku ne ponujajo toliko dodatnih funkcionalnosti elektronske knjige. E-bralniki se razlikujejo tudi po načinu prikaza vsebine, tako poznamo E-ink (črno-beli zapis, podoben kontrastu časopisa) in LCD, ki je nekako standard za prikaz barvnih vsebin. Vsaka od tehnologij ima določene prednosti oz. slabosti, tako so naprave z e-ink zaslonom bolj primerne za pregledovanje daljših tekstovnih besedil s preprostimi črno-belimi ilustracijami, LCD zasloni pa so primerni za pregledovanje bogatih ilustriranih vsebin in fotografij.

Če vzamemo pod lupo primerjavo med tiskano in elektronsko izdajo knjige, lahko naštejemo kar nekaj prednosti ali slabosti ene kot druge oblike. Največjo prednost elektronske knjige, ki jo zaznamo, je prenosljivost, saj lahko v eni elektronski napravi nosimo skoraj pol knjižnice. Seveda pa ne smemo pozabiti, da so elektronske naprave dosti bolj ranljive, zato lahko ob manjši nepazljivosti na dopustu hitro ostanemo brez sproščujočega branja. Tu ne mislim, da je tiskana izdaja neuničljiva, vendar ponuja svoje prednosti in daje težo klasični obliki knjige. Zato se z leti pričakuje nekakšna simbioza elektronske in klasične knjige, katera pa bo »procentualno vodila«, bo prinesel čas.

Jolanda Železnik

Ker se v javnosti pojavljajo informacije, ki so morda posledica nepoznavanja delovanja knjižnične mreže, podajam naslednje pojasnilo:

Medobčinska splošna knjižnica Žalec je Občini Žalec podala predlog, da bi se tri krajevne knjižnice - Liboje, Petrovče in Šempeter - začasno zaprle (zamrznile) kot enote Medobčinske splošne knjižnice Žalec. To ne pomeni, da bi jih fizično zaprli - s ključavnico na vrata -, pač pa bi še vedno delovale, vendar v drugačni organizacijski obliki (npr. kot sekcije kulturnih društev, kot so že delovale), zato uporabniki te spremembe sploh ne bi čutili. Prireditve bi izvajala tamkajšnja kulturna društva, ki so v teh krajih zelo močna. Knjige bi sposojali še naprej na istih lokacijah, vendar le enkrat ali dvakrat mesečno, in sicer iz zaloge Medobčinske splošne knjižnice Žalec, kar pomeni, da bi bili uporabniki še na boljšem, ker je zbirka v Žalcu veliko bolj raznolika, predvsem pa večja kot v navedenih krajevnih knjižnicah. Ker smo uvedli storitev »knjige na dom«, bi do knjig prišli tudi tisti, ki iz kakršnegakoli razloga ne morejo v knjižnico. Izraz »ukinitvev« po nepotrebnem dviga prah in se v tem primeru zlorablja. Pomembno je, da bi do knjige in ostalih knjižničnih storitev prišel vsak, ki bi to želel (želimo, da bi takšnih bilo vedno več).

Svet zavoda je sprejel sklep, s katerim poziva Občino Žalec, naj skliče sestanek, na katerem bi se soočili in svoja stališča glede reorganizacije krajevnih knjižnic v Občini Žalec predstavili predstavniki financerja - Občine Žalec, članici sveta - predstavnici Občine Žalec, direktorica knjižnice in predsedniki krajevnih skupnosti Petrovče, Liboje in Šempeter. Skratka, to ne bi bil ukrep iz danes na jutri, pač pa dolgotrajen in postopen proces, o katerem pa bo odločala naša ustanoviteljica, torej Občina Žalec.

Proračunski denar, namenjen za nakup gradiva, ostaja nespremenjen - hvaležni smo, ker se ne zmanjšuje, vendar cene knjig naraščajo, kar pomeni, da dobimo vedno manj za isti denar. Zaradi tega ne dosegamo normativov, ki bi jih morali. Posledica je manjše število točk oz. odstotkov, s katerimi se moramo dokazovati v razpisnih dokumentacijah, in zaradi tega manjši prispevek ministrstva in zaradi tega naslednje leto spet manj knjig ... (razlaga je zaradi lažjega razumevanja poenostavljena). Za leto 2012 smo iz resornega ministrstva s pogodbo dobili skoraj 19% manj za nakup knjižničnega gradiva kot leto prej. Naknadno smo prejeli še odločbo, da že znižana sredstva za nakup knjižničnega gradiva v letu 2012 še dodatno znižujejo, zato ne moremo in ne bomo zmogli kakovostno povečevati oz. vzdrževati zbirke knjig kar v petih krajevnih knjižnicah (Griže, Liboje, Petrovče, Ponička, Šempeter) in v osrednji knjižnici v Žalcu. Zagotovo bodo to čutili uporabniki vseh šestih knjižnic.

Pomembno dejstvo je tudi naša kadrovska podhranjenost. Po potrjeni sistemizaciji bi naj v letu 2011 zaposlovali 22 javnih uslužbencev (po Standardih za splošne knjižnice kar 28), pa nas je bilo le 13, ki smo skrbeli za kar 11 enot v Spodnji Savinjski dolini. Ob takšni kadrovski podhranjenosti se sprožajo dvomi, kako dolgo in kako uspešno bomo lahko sledili smernicam razvoja knjižničarske dejavnosti v Sloveniji. Knjižnice izvajamo vedno nove dejavnosti, ob tem pa ohranjamo stare aktivnosti in tako postajamo hibridne knjižnice, ki zahtevajo visoko strokovno usposobljene in izobražene delavce. Uporabniki so vedno bolj zahtevni in vedno več jih je. Gospe, ki delajo v omenjenih enotah, nimajo knjižničarske izobrazbe, niti niso deležne sprotne izobraževanja (saj jim je delo v knjižnici dodatna aktivnost - v prostem času). Vsekakor smo jim hvaležni, ker se trudijo, vendar je jasno, da ne morejo slediti napredku in zahtevam stroke. So zgolj izposojevalke gradiva. »Biti knjižničar« zahteva celega človeka, ne le v prostem času. Na to nas nekatere same opozarjajo. Jožici, Evi in Sonji res iskrena hvala, ker se trudijo, kolikor zmorejo.

V krajevnih knjižnicah je računalniška oprema stara 6 let in več, kar pomeni, da bo kmalu potrebna zamenjava. Stalno posodabljanje in vzdrževanje računalniške opreme v kar šestih enotah je velik finančni zalogaj.

Zagotovo sem zadnja v tej dolini, ki bi si želela zapiranja knjižnic, sem pa dolžna opozarjati in strokovno utemeljevati mojo vizijo, ki temelji na 20-letnem delu v knjižnici. To je tudi razmišljanje zaposlenih v knjižnici, ki imajo bogate in dolgoletne izkušnje v knjižničarstvu. Tovrstni predlogi so resni in zahtevajo razumsko in ne čustveno presojo. Jasno je, da vsi ne moremo imeti vsega, skupaj pa lahko imamo skoraj vse. Knjižnična mreža je nekaj živega, stalno spreminjajočega - v preteklosti so bile (pred razdelitvijo ene občine v šest samostojnih) knjižnice v mnogih krajih, kjer jih danes ni (Šešče, Letuš, Gotovlje, Vrbje, Gomilsko, Trnava ...).

Želim še poudariti, da čutimo, da so župan Občine Žalec in njegovi sodelavci naklonjeni knjižnični dejavnosti in so nam v veliko oporo. Mi smo njihovi svetovalci za področje knjižnične dejavnosti, končne odločitve pa so vedno na strani financierjev. Naša dolžnost je, da opozorjamo na težave in predlagamo strokovne ukrepe, ki bi dolgoročno povzročili čim manj škode na področju knjižničarstva v naši dolini. V vsakem primeru bomo naredili vse, da bodo uporabniki in financierji čim bolj zadovoljni in da bodo knjižnice čim bolj vsem v ponos.

Andreja Hutinski

OPRAVIČILO

Prenežne so moje roke,
ne zmorem več
v njih zadržati veselja,
ki vzpenja se k sreči,
da vse ga duši.
Že vidi,
da zanj so
vsi dvomi prežeči
strahovi,
ki odžene jih
slutnja luči.
Če ga prestrežeš,
ne zboj se,
saj vsa ta razsipnost
le čute ljubimcev budi.
Nekaj ga vrni,
da shranim ga v sanje,
v sreči brezmejni
prehitro kopni.

IZ MESTA NA MESTO

Na poti iz mesta
dva dečka,
v rokah enega žoga,
drugi jo gleda,
sprašujem se,
ali vesta,
da skupaj držita
cel svet,
ki včasih je cesta,
drugič naloga,
ljubimcema poljub,
nekomu mogoče beseda.
Žal mi je le za
učenjaka Arhimeda,
ki ves čas iskal je,
kako bi premaknil
zemljo z mesta.

Irena Štusej

Goskošnjak

Na robu neke vasi je kokošnjak. Navadne rjave kokoši delajo v njem. Imajo svoj red. Njihov red je uporaben in priznan v svetu. Poleg tega, da so rjave, nesejo jajca. Znesena jajca uredijo po abecedi. Jajce a, jajce b, jajce c in tako do konca abecede. Vsako jajce ima lupino in nekaj vmes. Katero je potem a in katero b in kaj šele c, one dobro vedo. Njihov red jim pove vse podrobnosti do c in še naprej.

Vsak takoj prepozna rjavo kokoš, ko ta stopi na cesto. Hodi v ravni vrsti. Pri stopicanju nekaj razmišlja in preudarja. Odtenki njenih rjavih oblek so nepreštevni. Pri srečevanju s kokošmi drugih barv izven kokošnjaka je zadržana, ko pa jo kakšna pisana kokoš obišče v kokošnjaku in vpraša za nasvet, je predana in strokovna.

Mnogi potrebujejo jajce rjavih kokoši za razne projekte, ki se jih lotevajo. Prehranjevalne, raziskovalne, krasilne in še kakšne. Nekateri jih vzamejo za povsem banalne opravke. Obmetavanje, na primer. Pri tem vedo, kakšne barve, velikosti, starosti in debeline naj bi jajca bila, ne vedo pa, kako jih najti. A red rjavih kokoši jim omogoči tudi to.

Nekega jutra je reda konec. Vsa bela in zravnana zgodaj zjutraj z nasmehom na kljunu v kokošnjak vstopi goska.

Pri tem počne prav tisto, kar rjave kokoši težko prenesejo; svojo obilno zadnjico korak za korakom prenaša sem in tja in s tem vzbuja neodumljivo pozornost. Rjave kokoši si namreč pri hoji precej prizadevajo, da bi z zadnjico ne opletale, tako pri hoji pretežno premikajo le kremplje na tankih nožicah. Menijo, da je bolje vzbujati pozornost z znanjem kot z zunanjo-stjo.

»Jutro, kokoške! So mi povedali, da boste ta čas že budne in res ste.«

Kokoši, ki so že od zgodnjega jutra budne, da nočna jajca uredijo po abecedi, se vznemirijo. Pogledujejo njeno zadnjico in se nasmihajo. Prihod vpadljive goske se jim dozdeva nenavadno in sumljiv.

»Kaj torej želite, gos, ne morete spati?« vpraša glavna kokoš.

»Pravzaprav sem zgodaj vstala, da ne zamudim službe. Jaz sem namreč odslej tu zaposlena.«

Navadne rjave kokoši onemijo. Nekatere povsem zardijo v mesnati izrastek na glavi, druge dvignejo peruti, kot da izgubljajo ravnotežje, vse pa se tako ali drugače vedejo neprofesionalno, kar goska takoj opazi.

»No, kakšna prijetna dobrodošlica to ravno ni, kokoške, a bom že prebolela«, reče gos.

»Kakokoko zaposlena!?« zajeclja glavna kokoš.

»Za nedoločen čas, kot ve, kokoške.«

»Kdo pa je odločil o tem?«

»Vaš petelin, gospe. Pred dnevi sva na dvorišču skupaj brala članek o tem, da naj bi me, gosi, z letom ogrožale letalski promet. Prosim vas, no. Saj smo pomembne, marsikje vodilne, a tako

mogočne, da bi ogrožale letalske linije, pa vendarle ne«

Kokoši se od zavisti zdijo nekoliko napihnjene. »Kaj imajo opraviti letala z našim kokošnjakom, vas vprašam?« reče glavna kokoš.

»Vaš gospod petelin je menil, da bi kot gos v kokošnjak lahko vnesla nekaj vetra in svežine, če mi že pripisujejo tolikšno moč v letalskem prometu.«

Kokoši so zdaj res vse napihnjene. Pordeli mesnati izrastki so videti grozeče.

»Veter in svežino! Med jajca, ki potrebujejo mir in disciplino!« spet reče glavna kokoš.

Gos nekoliko počaka, nakar pove:

»Vaš gospod petelin je rekel, da bi tudi vam ne škodilo, kokoške, ko bi vas malo osvežila. Pravi, da ste kar naprej rjave in hodite v ravni vrsti.« Kokoške namenoma preslišijo opazko o svoji zunanosti.

»Pa imate sploh primerno izobrazbo za delo v kokošnjaku, vas vprašam?« reče glavna kokoš.

»Gospod petelin je rekel, da je v kokošnjaku dovolj izobrazbe in da bi mu prav prišla še kakšna zdrava gosja pamet.«

Od silnega zardevanja kokoši povsem porjavijo. Tako rjave in navadne že dolgo niso bile. Tudi gos za hip onemi, ko začuti njihovo stanje.

»Kar tako z neba bo neka goska izničila našo izobrazbo! Me vendar vemo, kako pomembna je abeceda za jajca. Še sanja se vam ne, koliko barv in velikosti so jajca, kako previdno je potrebno ravnati z lupino, da ne uničiš občutljive vsebine. Včasih za kakšno lupino ni vsebine, a to znamo ugotoviti me najbolje.« se repenči glavna kokoš.

Kokoške prikimavajo kot prave kokoške, a ne rečejo nobene. Pustijo glavni kokoši, da se repenči.

»Vaše izobrazbe vam sploh ne oporekam, kokoške. Gospod petelin je menil, da bi lahko sodelovale. Ve s svojo izobrazbo, jaz s svojo svežino, milino, prijaznostjo, svetlobo ...«

»Dovolj! Naj mi petelin to sam pove! Hočem slišati iz njegovega kljuna. Upam, da bo zmozel svojo odločitev strokovno utemeljiti.«

»Je rekel, da pride okrog poldneva.«

»A tako? Okrog poldneva, hm, ni to ravno pravi čas za gosko z rdečim zeljem? Tako pravijo na Kulinarični Sloveniji! Pa kakšen kozarec rdečega zraven!«

Kokoške so zdaj spet napihnjene zaradi glavne kokoši in njenega poguma. Vse upirajo vanjo izbuljene poglede.

»Kljub vašim žaljivkam spadam med okrasno perutnino, gospa glavna kokoš!

Tega za vas ne bi mogla reči. Kar pogledjte svoje kremplje! Kakšno nesorazmerje predstavlja samo tale vaš kremplj, ki je obrnjen nazaj. Tega menda niso opazili, ko so vas že v 14. stoletju uvrstili na dunajski jedilni list!«

Glavna kokoš porjavi. Tako zelo postane rjava,

da začuti svojo navadnost kot bedno. Zapre oči, zadrži dih in šteje do deset. Tole ne pelje nikamor, si misli. Ohladi se, ohrani dostojanstvo, priznaj svoj kremplj in morda tudi barvo, si reče. Morda ne bi bilo tako silno slabo, ko bi kokoške v svojo stroko spustile zunanjega sodelavca, četudi je to goska. Preden še enkrat prešteje do deset, je povsem umirjena.

Gos začuti preobrazbo glavne kokoši. »Torej. Glede na to, da je sodelovanje neizbežno, bom razmislila o tem, kako bom razporedila dela in naloge. Vsekakor pa je vaša zadnjica pretežka, da bi sedela na naših jajcih.«

»Sedela bom na svojih, gospa kokoš. Vi si kar privoščite svoje.«

»Rekla bi tudi, da je vaš način oblačenja in hoje preveč vpadljiv za kokošnjak. Kaj lahko naredimo v tej smeri?«

Gos se namuzne v svoje belo perje, pogleda po zarjavelih kokoških in reče:

»Predlagam, da se tudi ve naučite malo bolj razgibane hoje, gospa kokoš. Pripravila bi tečaj dopadljive in vznemirljive gosje hoje, vi pa tečaj urejanja jajc za goske, kaj menite?«

Glavna kokoš sprva onemi. Pogleda po kokoških, ki tudi onemijo. Videti so, kot da si želijo, da kokoš oba tečaja odobri. Začuti težo odločitve. Pogleda še gos, ki je v pričakovanju odgovora še bolj bela kot sicer.

»Moram priznati, da je vaš predlog nadvse spravljiv, zato ga odobravam ...«

Preden uspe dokončati, se razleže splošno kodajsanje zadovoljnih kokošk, vmes pa je slišati tudi gaganje. Glavna kokoš je videti prijetno vznemirjenja. Jo pa nekoliko plaši pogled na neurejena jajca, saj so urejanje zaradi klepetanja zanemarile.

»Alo, kokoške, do dvanajstih, ko pride petelin, imate čas, da jih uredite. Gospa gos, vas pa vabim v svojo pisarno, da urediva nekatere formalnosti v zvezi z zaposlitvijo.«

Ko odhajata proti pisarni, ena precej razgibano, druga v ravni vrsti, gos pripomni:

»Gospa glavna kokoš, predlagala bi še en tečaj.«

»Ja? Za koga?«

»Za gospoda petelina.«

»Za gospoda pete...ampak, on je šef!«

»Šef je, ampak je vseeno v osnovi petelin. Namreč, večkrat sem v parku slišala pripombe tistih, ki prihajajo zgodaj zjutraj domov s kakšne zabave in imajo ravno dve uri, da jih še prespijo do začetka službe ob sedmih.«

»Kaj ima petelin s tem?«

»On kikirika ravno od petih do sedmih. Predlagam prilagojeni tečaj kikirikanja glede na okoliščine za petelina.«

»Ma, če bo on za, bom tudi jaz!«

»Krasno, gospa glavna kokoš. Danes smo se uspeli dogovoriti več kot marsikje v tej deželi.«

Laura Jelen

Čitalnica, kjer besede sedijo v naročju bralca

Prva slovenska čitalnica v še takratni habsburški Avstriji je bila ustanovljena leta 1861 v Trstu. Njen tajnik Fran Levstik je že v prvem letu njenega delovanja vpisal 230 članov. Istega leta so bile ustanovljene še v Mariboru, Ljubljani in Celju. Tudi v Žalcu je svoja vrata odprla leta 1869 v Hausenbichlerjevi gostilni. Do njihovega razcveta pa je prišlo leta 1867 po sprejetju Grudenske ustave. Konec 19. stoletja so čitalnice predstavljale središče slovenskega kulturnega in političnega delovanja. Vanje je zahajala slovenska narodno zavedna inteligenca, obrtniki in trgovci, zlasti slovenski meščani. S pojavom slovenskega taborskega gibanja med leti 1868 in 1871 pa so čitalnice postale pomembne tudi preostali večini prebivalstva, kmetom. V prostorih čitalnic so bili na razpolago domači in tuji časopisi ter knjige. Bleiweisovim Novicam se je pridružil Vilharjev časopis Naprej, Einspielerjev

Slovenec, Jurčičev Slovenski narod in Slovenski gospodar. Nekatere med njimi so imele prave knjižnice, pevske zборе, godbe na pihala in drugo. Prirejale so recitacije, igre, koncerte, govore, predavanja in pevske nastope. Vsi ti večeri so se končali s plesom in z veseljami. Njihova dejavnost je prvi korak k izoblikovanju vrhunskega športa, kulture in znanosti. Danes ime ostaja. Njihovo dejavnost so prevzele knjižnice, osnovni pomen prebiranja časopisov in branja pa še vedno pripada čitalnicam, ki so del vsake knjižnice. Tudi naše. V njej hranimo številne strokovne in poljudne revije, časopise, zbornike, almanaha, biltene, z eno besedo serijske publikacije. To so publikacije, ki izhajajo redno, v zaporednih delih, s številčnimi in časovnimi oznakami, konec izhajanja pa ni predviden. Te publikacije predstavljajo zabavno, sproščeno listanje, prebiranje in hkrati dopolnitev strokovnega gradiva, ki

redno, dnevno, tedensko, mesečno ali nekajkrat letno prihaja na naše police. Vsaka enota vsebuje nove, sveže, aktualne novice, smernice in trende. Za „majhen“ denar dajejo ogromno. Ažurnost in svežino. V času, ko je denarja za knjige vedno manj, ko knjige predstavljajo vedno dražji hobi, užitek in darilo, nam naročnina na eno revijo lahko za enako ceno osveži zbirko. Še posebej dragocena je zbirka serijskih

publikacij v domoznanskem oddelku, kjer trajno hranimo vse tisto najpomembnejše za širšo Spodnjo Savinjsko dolino. Tu izstopa naš lokalni časopis Utrip Savinjske doline, ki je ogledalo in napovednik vsega dogajanja po Spodnji Savinjski dolini. Hranimo vse številke in vsa imena tega mesečnika, ki se je v svoji, malo več kot 30-letni zgodovini večkrat preimenoval. Lokalno dogajanje s področja poezije in proze se izdaja v literarnih revijah Vpogled, Otočje O. in Literatura. Odgovore na teološka vprašanja pa lahko najdemo v reviji Znamenje, katere urednik je pater Ivan Arzenšek. Čitalnica je topel, svetel in prijeten prostor. Naši uporabniki vanjo radi prihajajo in se redno vračajo. Za vse tiste, ki sproščene urice s tiskano besedo najraje preživijo doma v svojem najljubšem fotelju, pa omogočamo izposojanje revij tudi na dom. Le-ta je mogoča za sedem dni z možnostjo podaljšanja. Izjema so zadnji izvodi, nove številke, katere so namenjene prebiranju v čitalnici in so kot take vedno dosegljive vsem uporabnikom knjižnice. 120 naslovov v Žalcu, 35 v Braslovčah, 36 na Polzeli, 36 v Preboldu, 11 v Taboru in 26 na Vranskem je poleg vseh občasnih, brezplačnih izvodov in prilog, ki jih hranimo, več kot le omembe vredna zbirka dobrega branja. Naj bo hkrati tudi povabilo v knjižnico in čitalnico.

Valerija Jerman

Na izlet po znanje za zdravje

V Medobčinski splošni knjižnici Žalec radi organiziramo dogodke, s katerimi povezujemo naše obiskovalce iz vseh šestih občin Spodnje Savinjske doline v njihovi želji po »znati in vedeti več«.

Na prvo julijsko soboto smo se z radovedno iskrico v očeh odpravili na izlet po obronkih Gozdnika z domačinko, priznana zeliščarica Faniko Burjan, ki je z nami z veseljem delila bogato znanje o pravilnem nabiranju, sušenju in uporabi zelišč ter varovanju narave. Udeleženci smo pridno polnili naše glave in beležke s pridobljenim znanjem, ki ga bomo skušali čim bolj izkoristiti, saj se zavedamo, da je zdravje naše največje bogastvo.

Andrej Steničnik

Zaljubljen v prah

Zaljubljen v prah v knjigah,
ki ga pušča sled besed
Bobina, Borgesa, Prešerna
in premnogih drugih.
Ne izginejo njih misli, spevi,
ko zbledijo in sprhnijo listi.
Knjižna vrata so odprti
svet, kjer še noč je svetla,
branju tiha, dobrodušno mila.
Iskalec, prevzet od čarne
sem predstave, bralec.
Zvesti varuh v
neskončnem labirintu
visokega duha,
črpal in ohranjam čar,
kot knjižničar.

Renata Novak

Občinska knjižnica Polzela

V gradu Komenda, ki v obnovljeni podobi imenitno ohranja detajle prvotne zgradbe, je svoje prostore našla tudi Občinska knjižnica Polzela, ki deluje v okviru Medobčinske splošne knjižnice Žalec. Iz skromnih in utesnjenih prostorov v Kulturnem domu Polzela, ki pa jim ni bilo mogoče oporekati domačnosti in prijaznosti, je knjižnično gradivo pregledno in urejeno postavljeno na kar 400 m². Prostor je opremljen s povsem novo in najsodobnejšo pohištveno in tehnično opremo.

Našim bralcem smo namenili čitalnico s pestrim izborom revij in časopisov; strokovnih in tistih bolj družabne narave. Za poglobljeno delo in študij pa imajo na voljo tudi študijsko čitalnico, opremljeno z vso potrebno informacijsko tehnologijo in posebno sobo za tiho branje ali študij. Po vsej knjižnici imajo obiskovalci na voljo mesta z možnostjo brezžičnega dostopa do svetovnega spleta.

Za družine z mlajšimi otroki je še posebej zanimiv otroški kotic, ki je malim obiskovalcem dostopen brez omejitev.

Izboru nakupa gradiva se posvečamo z veliko skrbjo in skušamo zadovoljiti vse starostne skupine: študente, dijake, osnovnošolsko mladino in tudi tiste najmlajše, ki se šele spuščajo v svet črk, kot tudi odrasle.

V Občinski knjižnici Polzela skrbimo tudi za pestro bibliopedagoško dejavnost za otroke: prirejamo pravljичne urice, ustvarjalne de-

lavnice. Zelo tesno sodelujemo z OŠ Polzela in vrtcem. Osnovnošolci prirejajo mlajšim otrokom predstave, za vse generacije pa literarne večere. V sodelovanju z osnovno šolo in tamkajšnjo knjižnico enkrat letno vabimo na obisk mladinskega pisatelja ter v okviru projekta Beremo skupaj spodbujamo bralno kulturo z obiski knjižnice in s pogovori o knjigah. Izvajamo pa tudi skupne bralne projekte, kot je bralna značka za odrasle Savinjšani beremo. Za vse naše bralce in ostale prirejamo strokovna in potopisna predavanja, literarne večere, razstave, predstavitve knjig in druge prireditve. V sodelovanju s Centrom za vseživljenjsko učenje obiskovalcem omogočamo izobraževanje pod vodstvom mentorjev na področjih računalništva, učenja jezikov itn. Menimo, da je knjižnica v gradu Komenda ena najlepših v Sloveniji, zato ne odlašajte in jo čim prej obiščite. Čaka vas več kot 15000 enot knjižničnega gradiva in bibliotekarka Renata Novak.

Še čas odprtosti:

ponedeljek od 12. do 19. ure

torek zaprto

sreda od 12. do 19. ure

četrtek od 8. do 14. ure

petek od 8. do 14. ure

sobota od 8. do 12. ure

NAPOVEDUJEMO

začetek branja za bralno značko odraslih
SAVINJČANI BEREMO – 20. november 2012

